

Skýrsla Lífsverks um ábyrgar fjárfestingar fyrir árið 2021

Maí 2022

Skýrsla Lífsverks um ábyrgar fjárfestingar fjallar um markmið sjóðsins í ábyrgum fjárfestingum og hvernig þau hafa náðst á árinu. Skýrslan er birt á heimasíðu sjóðsins.

1. Áfangar sem náðust á árinu

Stefna Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum var uppfærð í mars 2021 en sjóðurinn setti sér fyrst stefnu fyrir ábyrgar fjárfestingar árið 2017. Ábyrgar fjárfestingar snúast um að taka tillit til umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna (UFS) við fjárfestingarákvarðanir, þar sem markmið er draga úr áhættu og auka ávöxtun til lengri tíma. Stefna Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum snýst meðal annars um að útiloka ákveðnar fjárfestingar. Lífsverk fjárfestir ekki í félögum eða útgefendum eða felur þriðja aðila að stýra fjármunum sjóðsins sem ekki eru með stefnu í samfélagslegri ábyrgð eða hyggjast ekki móta sér slíka í náninni framtíð. Ábyrgar fjárfestingar auka velferð samfélags í heild sinni og þar ætlar Lífsverk sér að vera í fararbroddi.

Lífsverk er aðili að Festu, miðstöð um samfélagsábyrgð, PRI og IcelandSIF. Á árinu 2021 var Lífsverk einn þrettán íslenskra lífeyrissjóða sem setti markmið um stórauknar fjárfestingar í verkefnum sem tengjast hreinni orku og umhverfisvænum lausnum fram til ársins 2030. Sjóðirnir skrifuðu undir viljayfirlýsingu þess efnis í samstarfi við alþjóðlegu samtökin Climate Investment Coalition eða CIC, sem kunngerð var á loftslagsráðstefnu Sameinuðu þjóðanna COP26 í Glasgow haustið 2021. Með undirritun yfirlýsingarinnar staðfestu íslensku lífeyrissjóðirnir vilja sinn til að vera virkir þátttakendur í að auka hlut grænna fjárfestinga og að vinna að því markmiði að minnka losun gróðurhúsalofttegunda til samræmis við ákvæði Parísarsáttmálans frá árinu 2015. Stefnir Lífsverk að því að auka hlut grænna fjárfestinga í 26 milljarða íslenskra króna árið 2030.

Starfsmenn Lífsverks senda árlega kostgæfnisathugun í samræmi við stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum, þar sem spurningar eru settar fram með hliðsjón af samfélagslegri ábyrgð og áherslum Lífsverks í þeim efnum. Athugunin var send út á alla innlenda mót- og þjónustuaðila sjóðsins. Svarhlutfall var 73%, þ.e. 56 aðilar af 77 svöruðu athuguninni með fullnægjandi hætti.

Helstu niðurstöður voru þessar:

Stjórnarhættir:

- 71% fyrirtækjanna í kostgæfnisathugun Lífsverks árið 2022 hafa sett sér stefnu um samfélagslega ábyrgð og 41% um ábyrgar fjárfestingar samanborið við 34% fyrirtækjanna voru bæði með stefnu um samfélagslega ábyrgð og ábyrgar fjárfestingar árið 2021.
- 86% hafa sett sér stefnu varðandi góða stjórnarhætti samanborið við 94% á árinu 2021.
- Í 13% fyrirtækja situr forstjóri/ framkvæmdastjóri í stjórn fyrirtækisins samanborið við 14% árið áður.
- 77% fyrirtækjanna eru með karlkyns forstjóra samanborið við 80% árið 2021.
- Sjö fyrirtæki eru aðeins með karla í stjórn samanborið við þrjú árið 2021 en ekkert fyrirtækjanna er aðeins með konur í stjórn samanborið við eitt árinu áður.
- 20 fyrirtæki eru aðeins með karlkyns stjórnendur samanborið við sex fyrirtæki árið áður og tvö eru aðeins með kvenkyns stjórnendur samanborið við eitt árið áður.
- 39% hafa sett sér stefnu um hámarks ráðningartíma endurskoðanda samanborið við 57% árið 2021.
- 79% hafa sett sér formlegar siðferðisreglur sem er nánast óbreytt frá fyrra ári eða 80%.

Umhverfisþættir:

- 75% hafa sett sér stefnu um umhverfismál samanborið við 51% svarenda á árinu 2021.
- Þrjú fyrirtæki flokka ekki sorp samanborið við tvö árið áður.

- 54% mæla umhverfisspor sitt samanborið við 49% árið 2021.
- 77% eru með umbótaverkefni, sem snúa að umhverfinu, í gangi, eða fullkláruð, samanborið við 69% árið áður.

Félagslegir þættir:

- 16 fyrirtæki eru með enga starfsmannaveltu samanborið við níu árið áður, en eitt fyrirtæki er með 45% starfsmannaveltu. Á árinu 2021 var eitt fyrirtæki með 30% starfsmannaveltu.
- 57% fyrirtækjanna hafa sett sér jafnlaunastefnu samanborið við 65% árið áður. Meirihluti þeirra sem hafa sett sér jafnlaunastefnu hafa jafnlaunavottun eða 62,5% samanborið við 31% árið 2021.
- Mestur hluti starfsfólks er fastráðinn hjá langflestum fyrirtækjum og er það óbreytt milli ára.
- 28 af 56 eða 50% eru með 3x eða lægra margfeldi launa forstjóra samanborið við miðgildi launa innan fyrirtækisins.
- 25 af 56 eða 45% eru með 300% eða meiri hlutfallslegan mun milli launa forstjóra og meðallauna í fyrirtækinu.
- Kynjahlutfall starfsmanna er iðulega mjög jafnt, aðeins tvö fyrirtæki eru aðeins með karlkyns starfsmenn en ekkert aðeins með kvenkyns starfsmenn. Árið 2021 voru einnig tvö fyrirtæki með aðeins karlkyns starfsmenn og eitt með aðeins kvenkyns starfsmenn.

Enginn svarenda er með starfsemi sem er útilokuð í stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar.

Svör viðkomandi aðila við kostgæfnisathuguninni höfðu áhrif á flokkun Lífsverks samkvæmt innra áhættumati vegna UFS. Ef kostgæfnisathuguninni var ekki svarað, þrátt fyrir ítrekun, hafði það áhrif á heildareinkunn viðkomandi.

2. Fjárfestingar á árinu

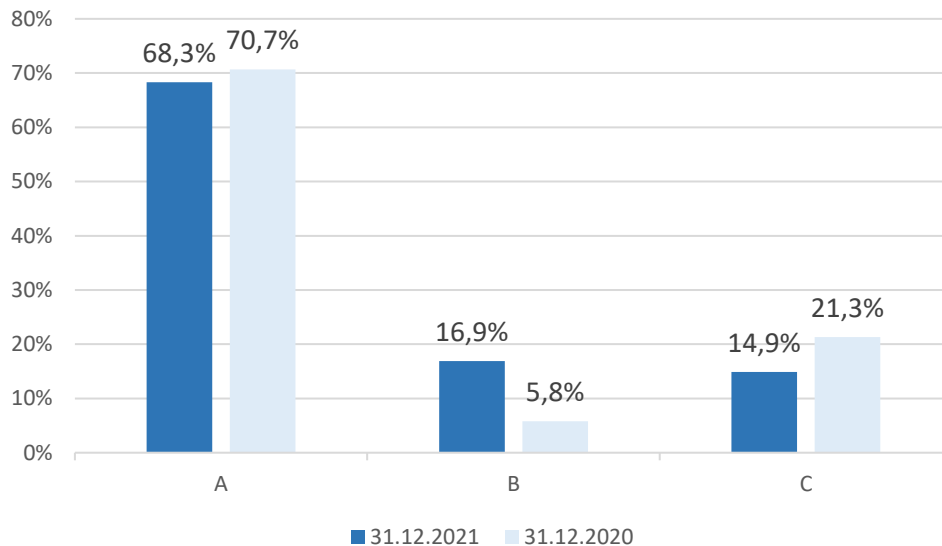
Stefna Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum litar nýjar fjárfestingar sjóðsins. Eins og fram kemur í stefnunni þá „fjárfestir [Lífsverk] ekki í félögum eða útgefendum eða felur þriðja aðila að stýra fjármunum sjóðsins sem ekki eru með stefnu í samfélagslegri ábyrgð eða hyggjast ekki móta sér slíka í náinni framtíð.“ Auk þess þá er stuðst við útilokun en útilokun þýðir að Lífsverk mun ekki fjárfesta beint í fyrirtækjum eða útgefendum sem eru framleiðendur hergagna, tóbaksframleiðendur, rekstri sem virðir ekki grundvallarmannréttindi eða er óábyrgur gagnvart umhverfi. Ef um er að ræða fjárfestingar í sjóðum er leitast við að fjárfesta ekki í sjóðum sem eiga eignir sem byggja starfsemi sína á þeim rekstri sem talinn er upp í listanum eða að hámarki 5% samtals í þeim flokkum sem taldir eru upp að ofan.

Græn skuldabréf eru hluti af safni Lífsverks, en það eru skuldabréf sem gefin eru út í þeim tilgangi að fjármagna framkvæmdir eða breytingar sem hafa jákvæð áhrif á umhverfið. Slík skuldabréf eru vottuð fyrir útgáfu og lúta eftirliti yfir líftíma sinn. Í lok árs 2021 voru græn skuldabréf 3,3% af hreinni eign sjóðsins sem er nokkurn veginn sama hlutfall og árið áður. Skv. fjárfestingarstefnu er markmið að græn skuldabréf séu 5% af hreinni eign. Græn skuldabréf eru meginuppistaða í grænum fjárfestingum Lífsverks en auk þeirra teljast ákveðnar fjárfestingar í hlutabréfum til grænna fjárfestinga.

Allt hlutlaust safn erlendra hlutabréfasjóða er nú í UFS vísitölusjóðum, auk þess er Lífsverk fjárfestur í UFS útgáfu sérgreinds safnsi erlendra hlutabréfa og hluti virkra erlendra hlutabréfa- og skuldabréfasjóða eru sérstakir UFS sjóðir, t.d. LGT Sustainable Equity Fund og PIMCO Climate Bond Fund.

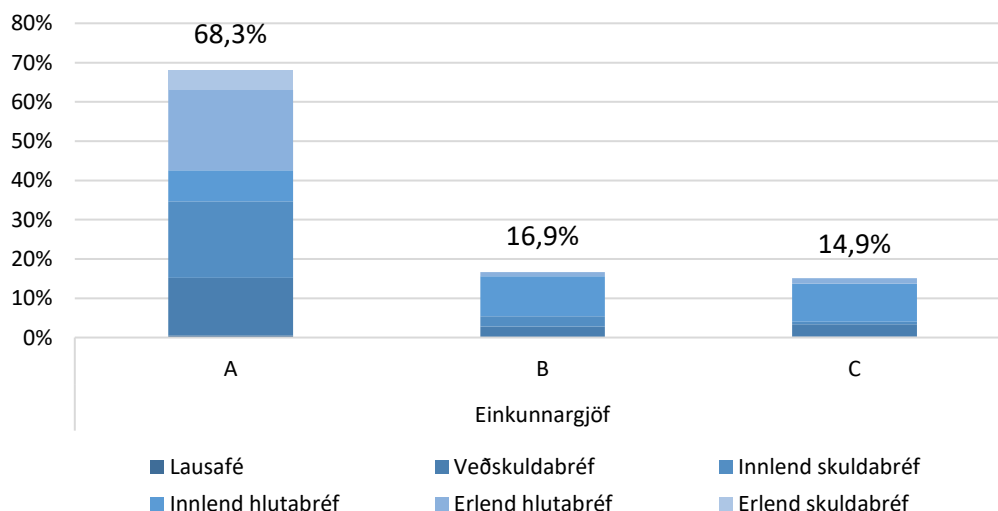
Samkvæmt stefnu Lífsverks í ábyrgum fjárfestingum er gerð grein fyrir tvenns konar flokkun eigna í samræmi við UFS þætti. Annars vegar er um að ræða svokallað innra áhættumat vegna UFS, sem á við um allar eignir og er framkvæmt af starfsmönnum Lífsverks og hins vegar ytra áhættumat sem á einungis við erlendar eignir og er framkvæmt af utanaðkomandi aðilum.

Niðurstöður innra áhættumats tengt UFS má sjá á mynd 1, þar sem fram kemur að aukinn hluti eigna telst vera með einkunnina A og B eða 85% eigna en tæp 15% eigna eru með einkunn C árið 2021, samanborðið við rúm 21% árið 2020. Markmið sjóðsins er að bæta hlutfall eigna sem falla undir flokk A ár frá ári. Þetta hlutfall lækkar þó eilítið milli ára en hækkunin er samanlagt í flokkum A og B og hlutfall eigna í flokki C lækkar milli ára.

Mynd1: Einkunnargjöf Lífsverks, innra áhættumat árin 2021 og 2020

Við skoðun á niðurstöðum innra áhættumats Lífsverks fyrir árið 2021 þá kemur í ljós að verðbréf sem hljóta einkunnina C eru að meginuppistöðu óskráð innlend hlutabréf auk veðskuldabréfa eins og mynd 2 sýnir. Afar lágt hlutfall innlendra skuldabréfa flokkast sem C og svipaða sögu er að segja af erlendum hlutabréfum. Meðal erlendra skuldabréfa eru engar eignir með þá einkunn.

Mynd 2: Einkunnargjöf Lífsverks, innra áhættumat skipting helstu eignaflokka árið 2021

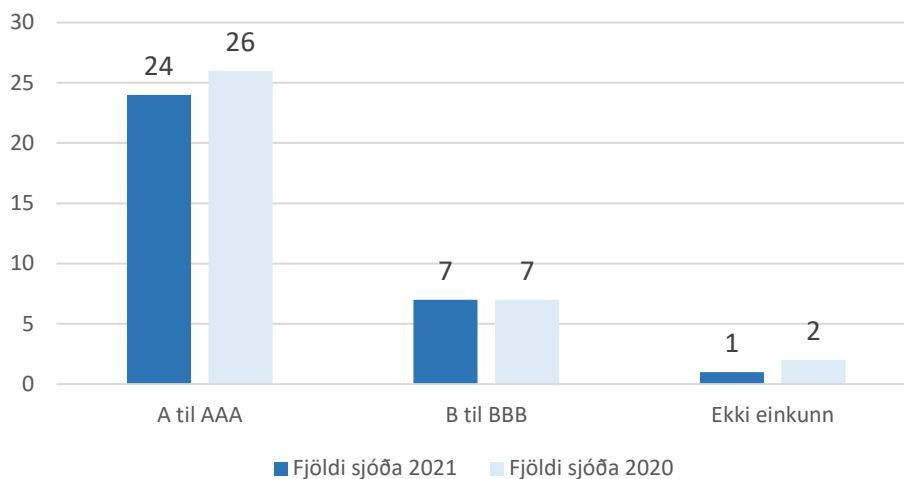
Lífsverk gerðist aðili að PRI (Principles for Responsible Investment) þann 3. nóvember 2017. Fyrstu skýrslu um eignasafn Lífsverks var skilað árið 2019 og skilaði Lífsverk skýrslu öðru sinni í apríl 2020.

Árið 2021 var ekki unnt að skila skýrslu vegna kerfisbreytinga hjá PRI og því er ekki hægt að birta úttekt á erlendu eignasafni eins og venja hefur verið.

Markmið samkvæmt stefnu um ábyrgar fjárfestingar er að styrkja eignasafnið og hafa eftirlit, með tilliti til þeirra leiðbeinandi tilmæla sem sett eru fram af PRI. Lífsverk fékk aðra utanaðkomandi aðila til að gera ytra áhættumat og meta erlendan hluta eignasafnisins út frá UFS sjónarmiðum í stað úttektar PRI.

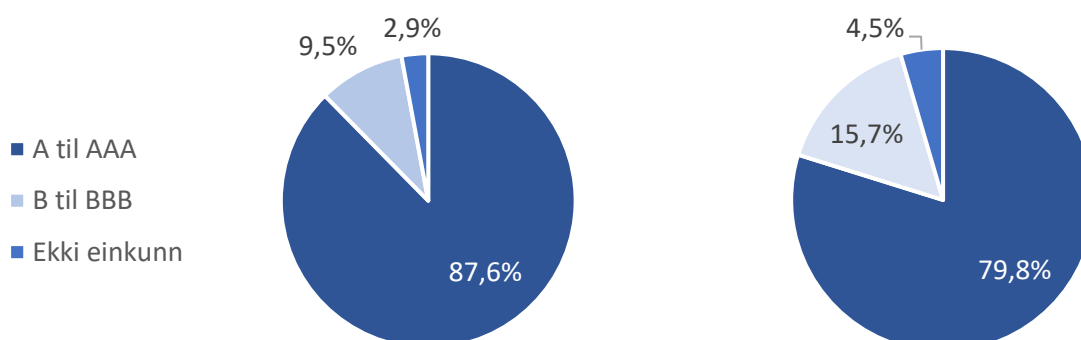
Annars vegar var gerð UFS samantekt á safni erlendra verðbréfa gegnum kerfi MSCI og hins vegar gerði LGT Capital Partners (LGT CP) UFS úttekt. LGT CP er sjóðastýringarhús með langa hefð í ábyrgum fjárfestingum, þar sem Lífsverk er fjárfest í einum UFS hlutabréfasjóði LGT.

Samtals eru 32 erlendir verðbréfasjóðir í eigu samtryggingardeildar Lífsverks í lok árs 2021. Á mynd 3 kemur fram að 24 sjóðir eru með A til AAA einkunn frá MSCI, þar sem AAA er hæsta UFS einkunn sem MSCI gefur. Þar af eru sex sjóðir með hæstu einkunn.

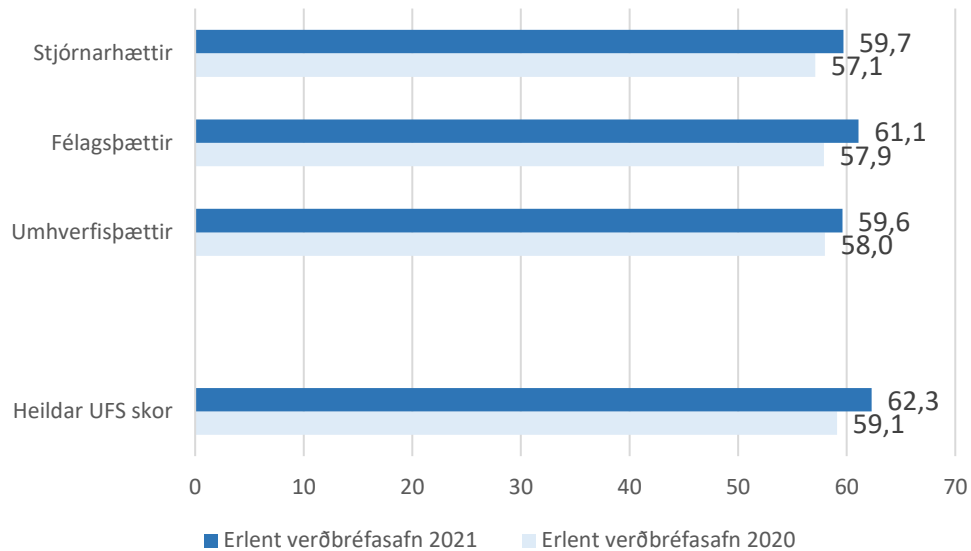
Mynd 3: UFS einkunn erlendra verðbréfasjóða Lífsverks árin 2021 og 2020

Ef horft er til eignaskiptingar sjóða þá eru 87,6% eigna í erlendum verðbréfasjóðum með UFS einkunn á bilinu A til AAA sem er hækkun frá síðasta ári þegar sambærileg tala var 79,8% eins og mynd 4 sýnir.

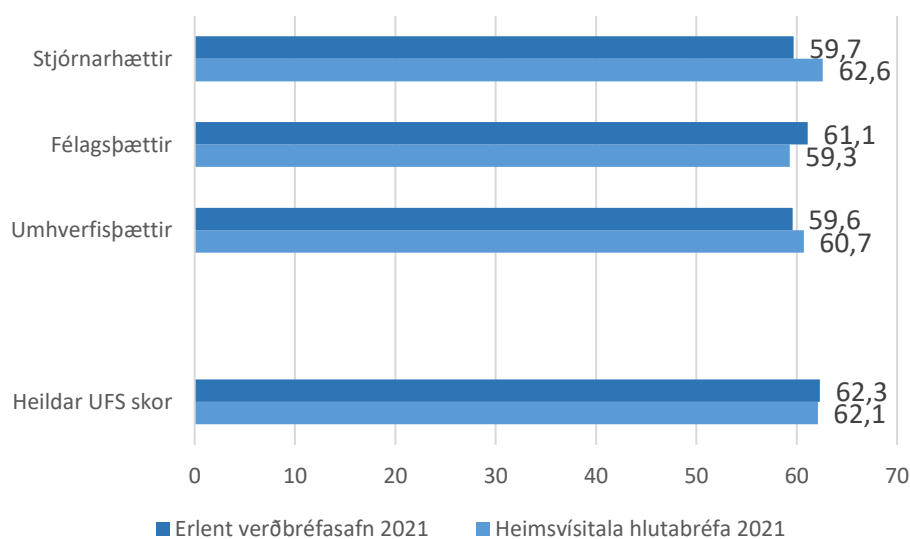
Mynd 4: UFS einkunn erlendra verðbréfasjóða Lífsverks m.v. eignaskiptingu árin 2021 og 2020

Úttekt LGT gefur áhugaverða innsýn í eignasafn sjóðsins út frá margskonar UFS mælikvörðum. Helstu niðurstöður sýna að erlent verðbréfasafn sjóðsins er með bætt UFS skor milli ára skv. mælingaraðferð LGT eins og mynd 5 sýnir.

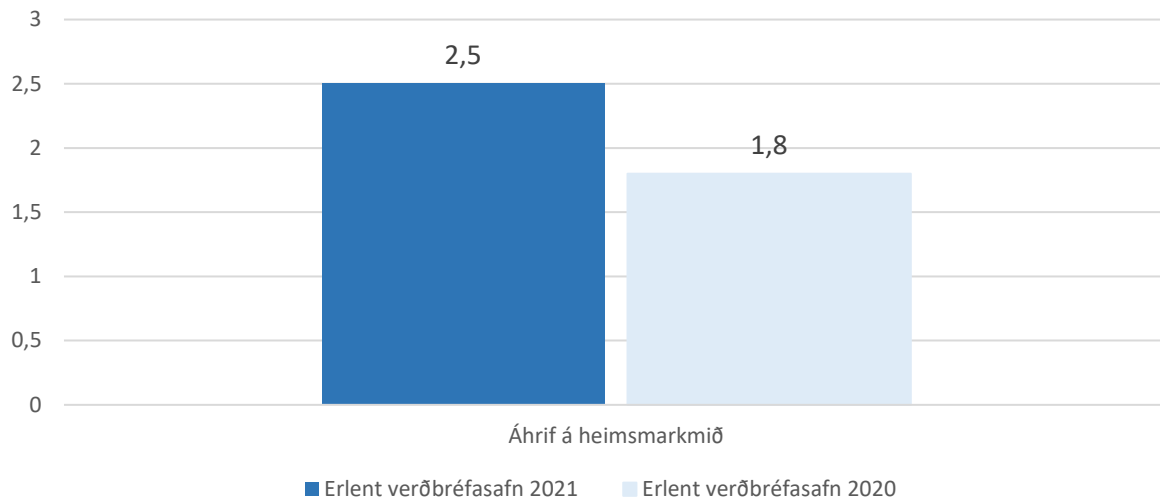
Mynd 5: UFS skor erlends verðbréfasafns Lífsverks árin 2021 og 2020

Þegar erlent verðbréfasafn Lífsverks er borið saman við heimsvísitölu hlutabréfa (MSCI World Index), samanber mynd 6, þá kemur í ljós að eignasafn Lífsverks er með sambærilegt UFS skor og vísitalan. Heildarskorið er örlítið betra en aðeins lakara í umhverfis- og stjórnarháttum en betra í félagslegum þáttum. Markmið sjóðsins fyrir árið 2021 er að vera með betri einkunn en MSCI World vísitalan í UFS þáttum. Þrátt fyrir bætingu í UFS skori og að markmið hafi náðst (naumlega þó) þá er enn verk að vinna í þessum efnum enda er hæsta (besta) UFS skor 100.

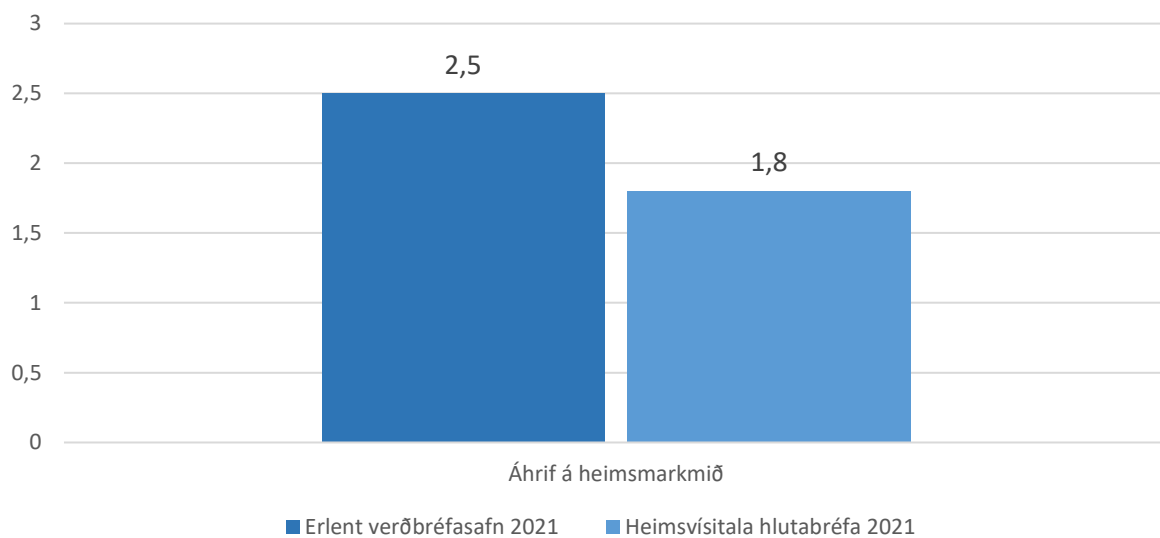
Mynd 6: UFS skor erlends verðbréfasafns Lífsverks samanborið við heimsvísitölu hlutabréfa árið 2021

Einn hluti úttektar LGT var að að meta áhrif erlends eignasafns á heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna (e. SDG impact). Þar kemur fram að áhrif eigna Lífsverks á heimsmarkmiðin hafa batnað milli ára eins og mynd 7 sýnir.

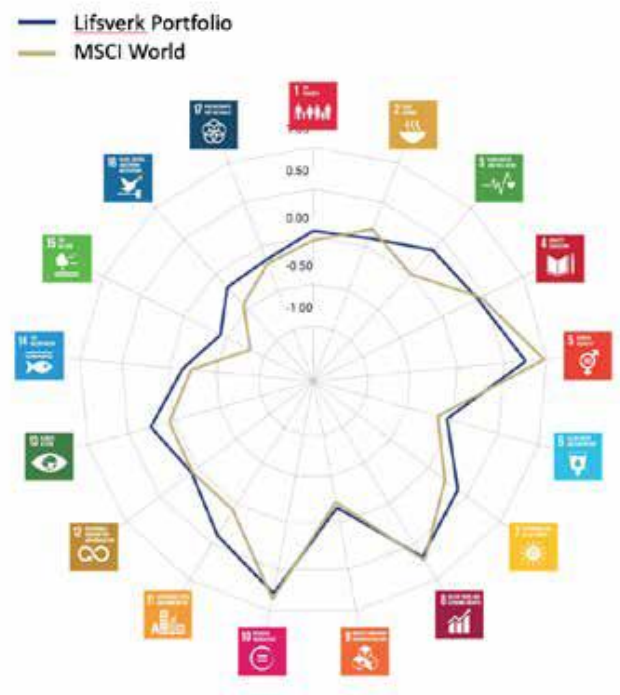
Mynd 7: Áhrif erlends eignasafns á heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna árin 2021 og 2020

Sömuleiðis þá voru áhrif safnsins á heimsmarkmiðin meiri en áhrif heimsvísitölu hlutabréfa eins og mynd 8 ber með sér.

Mynd 8: Áhrif erlends eignasafns á heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna samanborið við heimsvísitölu hlutabréfa árið 2021

Auk þess að meta heildaráhrifin þá voru áhrif erlends eignasafns Lífsverks metin út frá hverju hinna 17 heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna og gerður samanburður við áhrif heimsvísitölu hlutabréfa, niðurstöður úttektar sjást á mynd 9. Þar kemur fram að Lífsverk er á pari við áhrif heimsvísitölu í hinum ýmsu þáttum en er einnig með meiri áhrif í nokkrum þáttum. Sjóðurinn telur sig vera í aðstöðu til þess að hafa áhrif á flest þessara markmiða og sérstaklega markmið 5, 7, 8, 9 og 13. Rétt er að nefna að vegna samspils margra þátta er flókið að einangra áhrif fjárfestinga á hvert heimsmarkmið fyrir sig og því ber ekki að túlka þessar upplýsingar of bókstaflega.

Mynd 9: Áhrif erlends eignasafns á einstök heimsmarkmið SP samanborið við heimsvísitölu hlutabréfa m.v. árslok 2021

Að lokum þá var gerð mæling á nokkra valda mælikvarða tengt umhverfismálum eins og tafla 1 sýnir. Í erlendu verðbréfasafni Lífsverks þá minnkuðu undirliggjandi félög orkunotkun, vatnsnotkun og magn sorps en kolefnislosun jókst milli ára. Ástæða þess síðast nefnda er að fjárfest var í erlendum skuldabréfasjóði sem einblínir á lausnir á sviði loftslags (e. climate solution), þ.e. sjóðurinn fjárfestir m.a. í grænum skuldabréfum félaga sem bjóða upp á lausnir sem takast á við loftslagsvandann en því fylgir kolefnislosun. Þar sem þetta er nýr sjóður í safni Lífsverks þá eykst kolefnislosun í safninu. Til að takast á við loftslagsvandann þarf að fjárfesta í lausnum á sviði loftslagsmála.

	Kolefnislosun (Metric tonn Co ₂)	Orkunotkun (MW stundir)	Vatnsnotkun (Cubic metrar)	Magn sorps (Metric tonn)
Erlent verðbréfasafn 2021	127,3	279,3	1105,0	63,8
Erlent verðbréfasafn 2020	107,7	303,3	4171,7	284,9

Tafla 1: Áhrif erlends eignasafns á valda umhverfismælikvarða m.v. árslok 2021

3. Atvik sem áttu sér stað á árinu og brutu mögulega gegn stefnu Lífsverks

Lífsvær vaktar og heldur skrá yfir þau atvik sem koma upp þar sem grunur er um brot á stefnu Lífsverks um ábyrgar fjárfestingar. Engin atvik komu upp á árinu sem brutu gegn stefnu Lífsverks en í einu tilvikki var farið fram á fund með forsvarsmönnum skráðs félags á markaði, þar sem óskað var skýringa á stjórnarháttum félagsins.

4. Ábyrgð í rekstri og umhverfi

Áfram var unnið að lágmrökun pappírnotkunar, rusl er flokkað á vinnustað og því fargað á umhverfisvænan hátt og starfsmenn nýta sér í auknum mæli vistvæna ferðamáta til og frá vinnu, svo sem göngu, hjól eða rafknúin ökutæki.

Lífsverk áætla að kolefnisjafna flugferðir starfsmanna vegna vinnu. Óvenjulítið var um ferðalög vegna ferðatakmarkana á árinu 2021.

5. Lokaorð

Á árinu 2022 er gert ráð fyrir að endurmóta stefnu sjóðsins í ábyrgum fjárfestingum þar sem áhersla verður á að sjónarmið eignastýringar sé útgangspunktur við mótun stefnunnar. Auk þess verður horft til reynslu undanfarna ára af innleiðingu fyrri stefna. Leitast verður eftir þekkingu og reynslu aðila innanlands og utan við verkefnið. Verkefnið gerir ráð fyrir samstarfi starfsmanna sjóðsins og stjórnar auk þess að utankomandi sérfræðingar verða fengir að verkinu eftir því sem þörf er fyrir. Hluti af þessari endurmótun er einnig að endurskoða hluthafastefna Lífsverks, sem stefnt er að verði hluti af stefnu um ábyrgar fjárfestingar.

